

Afsluitende les

Leerlingenhandleiding

***Proefdieren,
overbodig of hoognodig?***

Inleiding

Hoewel bijna iedereen wel een beeld heeft van proefdieren en wat er in het verleden wellicht mee gedaan is, weet bijna niemand of proefdieronderzoek nu nog nodig is en welke regels daarbij komen kijken. In deze les ga je hier meer informatie over verzamelen en de standpunten van verschillende partijen ontdekken in een debat. Als aan het eind van de les voldoende kennis is vergaard om zelf een gegronde mening te vormen is de les succesvol geweest, ongeacht welke mening dat dan is.

De klas wordt onderverdeeld in vier groepen. Elke groep benadert het gebruik van proefdieren van een andere kant en krijgt hiervoor de nodige informatie met links naar handige sites waar meer informatie te vinden is. Als basisinformatie krijgt iedereen de brochure "Dierproeven, Zo doen ze dat!". Lees deze brochure in elk geval goed door! Hiermee kun je een recent, zo correct mogelijk beeld vormen van de situatie en aan de hand daarvan argumenten opstellen.

Groepen

1. Stichting Proefdiervrij
2. De wetenschappers
3. De overheid
4. Publiek

Les 1

Tijdens de eerste les worden de groepen gevormd en legt de docent kort uit wat de bedoeling is. Je gaat dit lesuur met je groep meteen aan de slag met inlezen, het beantwoorden van de vragen van jouw groep en je maakt gezamenlijk een presentatie van 8 minuten waarbij het standpunt van de groep uiteengezet wordt. Bij deze presentatie mag gebruik gemaakt worden van een powerpoint presentatie of posters, maar het mag ook een mondeling verhaal zijn zonder hulpmiddelen. Deze keuze is geheel aan de docent.

Les 2

Tijdens het tweede lesuur komen de verschillende groepen bijeen om ten aanzien van de toeschouwers hun pleidooi te houden. Dit zal er als volgt uitzien:

8 min Presentatie groep 1	Stichting Proefdiervrij
8 min Presentatie groep 2	De wetenschappers
8 min Presentatie groep 3	De regering
8 min Discussie	
8 min Evaluatie groep 4	Het publiek

In de discussieronde is er gelegenheid in te gaan op de argumenten van de andere groepen. Laat elkaar hier goed uitspreken, maar zorg ook dat iedereen die wil het woord krijgt. Tot slot vertelt het publiek wat hen is opgevallen; welke argumenten het beste bleven hangen en waarom, evenals waar de grootste dilemma's liggen.

Groep 1 Stichting Proefdiervrij

Stichting Proefdiervrij is de grootste organisatie in Nederland die zich volledig en uitsluitend inzet voor de belangen van proefdieren, opgericht in 1980. Het doel van Proefdiervrij is de vervanging van alle proefdieren door proefdiervrije technieken. Dit willen ze op een geweldloze manier bereiken. De activiteiten van Proefdiervrij zijn gericht op:

- de vervanging van alle proefdieren in Nederland
- stimulering en financiering van onderzoek naar proefdiervrije technieken
- informeren van publiek, pers, industrie en politici
- het verbeteren van de wetgeving ter vervanging van de proefdieren

De kracht van een organisatie als Proefdiervrij ligt in argumenten waar ethiek in voorkomt. Een leven is immers iets met een niet te definiëren waarde. Er wordt vaak gebruik gemaakt van foto's en filmpjes van dieren die in onderzoek gebruikt zijn die emoties opwekken.

Opdracht

Lees eerst de brochure "Dierproeven, Zo doen ze dat!" goed door.

Om deze stichting goed te vertegenwoordigen moet over hun standpunt in onderstaande vraagstukken nagedacht worden. Doe dit in groepsverband, aangezien de kans groot is dat er binnen jullie groep al anders over gedacht zal worden. Probeer te achterhalen waar de verschillen op gebaseerd zijn en hoe je ze het best kan verwoorden / verbeelden. Dit zal helpen bij het opstellen van een mooie presentatie met sterke argumenten. Kijk hiervoor ook op www.proefdiervrij.nl.

Opdracht 1

Wat is een dierenleven waard?

Opdracht 2

Is dit afhankelijk van de diersoort?

Opdracht 3

Hoe staat dit in verhouding met de waarde van een mensenleven?

Opdracht 4

Waar worden proefdieren tegenwoordig nog voor gebruikt?

Opdracht 5

Welke diersoorten en hoeveel worden als proefdier gebruikt in Nederland?

Opdracht 6

Wat zijn de verschillende maten van ongerief die voorkomen? (er zijn er vijf)

Opdracht 7

Waar ligt de verantwoordelijkheid om toezicht te houden op het gebruik van proefdieren?

Opdracht 8

Welke alternatieven zijn er?

Opdracht 9

Hebben mensen het recht dieren te gebruiken bij onderzoek?

Opdracht 10

Is dit afhankelijk van het doel van het onderzoek?

Opdracht 11

Hoeveel dieren worden voor onderzoek gebruikt, vergeleken met het aantal dat voor consumptie gebruikt wordt?

Groep 2 De wetenschappers

Wetenschappers en onderzoekers worden vaak gezien als “the bad guys” bij een onderwerp als proefdieren. Zij zijn het tenslotte die het uitvoerende werk doen of de onderzoeken bedenken waarbij dieren nodig zijn. Het lijkt dan ook vaak dat ze recht tegenover een stichting als Proefdiervrij staan in discussie. Maar dit is eigenlijk zeker niet het geval. Aan jullie de moeilijke taak om het standpunt van onderzoekers duidelijk te maken.

Opdracht

Lees eerst de brochure “Dierproeven, Zo doen ze dat!” goed door.

Deze groep heeft niet een informatiebron waar alle benodigde informatie terug te vinden is. Het is daardoor van belang dat over onderstaande vragen goed nagedacht wordt. De kracht van de onderzoekers ligt in de feitelijke informatie; argumenten die niet gemakkelijk weerlegd kunnen worden.

Opdracht 1

Wat is in het verleden bereikt door het gebruik van proefdieren, wat zonder dierproeven niet was gelukt? Denk hierbij aan geneesmiddelen, genetica, vaccins etc.

Opdracht 2

Wat kan zonder proefdieren gedaan worden in het onderzoek: waar kan gebruik gemaakt worden van alternatieven?

Opdracht 3

Wat kan niet gedaan worden zonder het gebruik van proefdieren in het onderzoek: waar zijn (nog) geen alternatieven voor?

Opdracht 4

Geef drie voorbeelden van alternatieven voor proefdieren die door wetenschappers ontwikkeld zijn.

Opdracht 5

Hoe vaak kun je van dergelijke alternatieven gebruik maken?

Opdracht 6

Hoe snel reageert de overheid met aanpassingen in de regelgeving als een alternatief ontdekt is?

Opdracht 7

Welke voorwaarden zouden gebonden moeten zijn aan het inzetten van proefdieren? Waar liggen de grenzen? Gebruik hierbij onderstaande voorbeelden en ga na of daar dieren bij gebruikt kunnen / mogen worden.

kankeronderzoek	/	een nieuw griepvaccin
erfelijkheidsonderzoek	/	giftigheid van een anti-epilepsie geneesmiddel
obesitas-onderzoek	/	vruchtbaarheidsonderzoek
cosmetica-onderzoek	/	Alzheimer's onderzoek
gedragsonderzoek	/	onderzoek naar transplantatietechnieken

Opdracht 8

Kan/mag iedereen met proefdieren werken?

Opdracht 9

Wat kan zelfs met het gebruik van proefdieren niet in het onderzoek? Denk hierbij aan klonen, half-mens/half-dier of dieren met meerdere hoofden en vraag je af of dit wel of niet kan tegenwoordig.

Opdracht 10

Welke diersoorten komen voor welk onderzoek in aanmerking en maakt het uit welk dier gebruikt wordt voor de bezwaren?

Opdracht 11

Hoe moet er voor de dieren gezorgd worden (zowel volgens de wet als voor het onderzoek) als ze bij een onderzoek gebruikt worden?

Opdracht 12

Als de dieren slecht behandeld worden, wat heeft dat dan voor gevolgen voor het onderzoek waarin ze gebruikt worden? Zijn de resultaten dan betrouwbaar?

Opdracht 13

Hoeveel dieren worden voor onderzoek gebruikt, vergeleken met het aantal dat voor consumptie gebruikt wordt?

Groep 3 De overheid

De overheid speelt een bijzondere rol als autoriteit met de macht om dingen te verbieden of juist te verplichten. Om hier beslissingen over te nemen moeten ze luisteren naar verschillende partijen. Ze spelen in Nederland een behoorlijk grote rol in de huidige stand van zaken.

Opdracht

Lees eerst de brochure “Dierproeven, Zo doen ze dat!” goed door.

De taak van deze groep is het uiteenzetten van de huidige (en eventueel oude) wetgeving zoals hij nu in Nederland van kracht is. Deze moet ook verdedigd kunnen worden. De sterkste argumenten zijn hierbij Nederlandse geschiedenis; wat er allemaal al veranderd / verbeterd is. En situaties die vandaag de dag nog in andere landen gebeuren zoals bijvoorbeeld China of de VS.

Opdracht 1

Wat betekende de publicatie van “The origin of species” door Charles Darwin in 1859 voor wetenschappelijk onderzoek?

Opdracht 2

Wie was Claude Bernard en wat schreef hij in “Introduction a l’etude de la medicine experimentale” in 1865?

Opdracht 3

In 1881 kwam het verrichten van dierproeven voor het eerst aan de orde in het parlement. Wat was hiervan de uitkomst? Denk hierbij aan strafrechtelijke bepalingen.

Opdracht 4

In 1907 werd een speciale Staatscommissie opgezet. Wat heeft deze commissie voor advies gegeven voor verdere wetgeving?

Opdracht 5

In 1933 werd nog een Staatscommissie ingesteld. Wat gaf deze als advies?

Opdracht 6

Welke wet werd in 1977 door het parlement aangenomen met betrekking tot dierproeven?

Opdracht 7

Welke zaken werden aan deze wet toegevoegd in 1985?

Opdracht 8

Hoe werd de wet in 1996 herzien?

Opdracht 9

Hoe is de Nederlandse wetgeving in verhouding tot die van andere landen? Is het strenger, of juist minder streng? Zie hiervoor ook www.esf.org.

Opdracht 10

Hoeveel dieren worden in Nederland voor onderzoek gebruikt vergeleken met andere landen?

Opdracht 11

Wat zijn de drie V's van Russel en Burch en wat wordt hiermee bedoeld?

Opdracht 12

Wat mag iemand als zijnde "artikel 9" in de dierproevenwereld?

Opdracht 13

Wat mag iemand als zijnde "artikel 12" in de dierproevenwereld?

Opdracht 14

Wat mag iemand als zijnde "artikel 14" in de dierproevenwereld?

Opdracht 15

Wat zijn de verschillende maten van ongerief? (er zijn er vijf)

Opdracht 16

Waarom dient de Dier Ethische Commissie (DEC) en waar bestaat het uit?

Groep 4 Het publiek

Als publiek vorm je een vertegenwoordiging van “het volk” dat zich verder niet in het onderwerp heeft verdiept. Dit is een individuele opdracht.

Opdracht

De enige informatie die je hebt is wat je in het dagelijks leven gehoord heb of welke reclame is blijven hangen. In les 1 is het de bedoeling dat je nagaat hoe je er zelf over denkt zonder de argumenten van de verschillende partijen gehoord te hebben. Hier mag je geen extra informatie voor opzoeken! Het gaat juist om de “blanco” mening.

Deze mening moet je voor jezelf op papier zetten aan de hand van onderstaande lijst. Na het horen van de verschillende argumenten vul je deze nogmaals in en ga je na of je van gedachten bent veranderd of juist versterkt bent in je mening. De meest doorslaggevende argumenten zet je op een rij met reden waarom je deze zo sterk vindt. Deze zul je in de laatste ronde moeten aanduiden.

Wat vind jij? (voor les 2)

Het gebruik van proefdieren vind ik....

...gerechtvaardigd afhankelijk van:

- het doel van het gebruik
- het leed dat komt kijken bij het gebruik
- het aantal dieren
- de diersoort

...niet gerechtvaardigd

Geef met een kruis aan waar op de onderstaande schalen jij je bevindt:

Wat is erger:

Dierenleed ◆—————◆ *Mensenleed*

Het gebruik van proefdieren is volgens jou:

Overbodig ◆—————◆ *Hoognodig*

Ethisch onverantwoord ◆—————◆ *Ethisch verantwoord*

Diersoortafhankelijk ◆—————◆ *Niet diersoortafhankelijk*

Evaluatie groep 1,2 en 3

Opdracht 1

De presentatie van groep 1 was:

De beste argumenten waren:

Minder sterke argumenten waren:

Opdracht 2

De presentatie van groep 2 was:

De beste argumenten waren:

Minder sterke argumenten waren:

Opdracht 3

De presentatie van groep 3 was:

De beste argumenten waren:

Minder sterke argumenten waren:

Wat vind jij? (na les 2)

Het gebruik van proefdieren vind ik....

...gerechtvaardigd afhankelijk van:

- het doel van het gebruik
- het leed dat komt kijken bij het gebruik
- het aantal dieren
- de diersoort

...niet gerechtvaardigd

Geef met een kruis aan waar op de onderstaande schalen jij je bevind:

Wat is erger:

Dierenleed ◆—————◆ *Mensenleed*

Het gebruik van proefdieren is volgens jou:

Overbodig ◆—————◆ *Hoognodig*

Ethisch onverantwoord ◆—————◆ *Ethisch verantwoord*

Diersoortafhankelijk ◆—————◆ *Niet diersoortafhankelijk*